

Проф. І. Спасибо-Фатеева

Державна
реєстрація як
юридичний факт

Проблемні питання

- Що підлягає державній реєстрації?
- Яке значення має державна реєстрація?
(правовстановлювальне,
правопідтверджувальне, інше)
- Чи повинна мати державна реєстрація
універсальне значення для всіх інституцій?

В яких цивільних інституціях має значення державна реєстрація?

- Щодо прав на нерухоме майно
- Щодо прав інтелектуальної власності
- Щодо способів забезпечення виконання зобов'язань
- Щодо права довірчої власності
- Щодо корпоративних прав
- При спадкуванні

Що підлягає державній реєстрації?

- Право
- Правочин/договір
- Дія
- інше

Що підлягає державній реєстрації?

- **право на об'єкт** (право власності та інші речові права, право ІВ - ст.462, 465 ЦКУ)
- **сам об'єкт** - майно (авто, судно...), цінні папери, можливо, буде майнове право – право на частку в статутному капіталі, як планується за проектом змін до законів про ТОВ та АТ
- **правочин** (ст. 210 ЦКУ, 513 ЦКУ)
- **інше:** застава (ст.577); рішення власника про припинення юридичної особи (?) – ст. 597⁷ ЦКУ; вихід з ТОВ (ч.5 ст.24 Закону «Про ТОВ»)

Державна реєстрація права (речового)

- Ст. 182 ЦКУ
- Ч.4 ст. 331 ЦКУ Набуття права власності на новостворене майно та об'єкти незавершеного будівництва
- Ч.4 ст. 334 ЦКУ Момент набуття права власності за договором
- **597⁻³**. Виникнення довірчої власності
- **Стаття 597⁻¹¹**. Припинення довірчої власності
- Закон «Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень»

Реєстрація майнового права інтелектуальної власності

Статті 462, 465 ЦКУ та ін.

Стаття 462. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок підлягає державній реєстрації, якщо інше не встановлено законом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Набуття права інтелектуальної власності на винахід і корисну модель **засвідчується** патентом, на промисловий зразок - свідоцтвом.

Statтя 465. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок **є чинними** з дати, наступної за датою їх державної реєстрації, за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону.

Державна реєстрація правочину

- Ст. 210 ЦКУ
- До 2013 р. – правочини з нерухомістю – ч.4 ст. 334 ЦКУ
- **Стаття 513.** Форма правочину щодо заміни кредитора у зобов'язанні
- **Стаття 1114.** Державна реєстрація договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

-
- Особа, яка до 01.01.2013 придбала нерухоме майно за договором купівлі-продажу, державну реєстрацію якого було належним чином здійснено, стала власником такого нерухомого майна з моменту державної реєстрації відповідного договору купівлі-продажу незалежно від того, чи здійснила ця особа в подальшому державну реєстрацію свого права власності.
 - За ст. 719 ЦКУ не вимагалось державної реєстрації договору дарування

Стаття 513. Форма правочину щодо заміни кредитора у зобов'язанні

2. Правочин щодо заміни кредитора у зобов'язанні, яке виникло на підставі правочину, що підлягає державній реєстрації, має бути зареєстрований в порядку, встановленому для реєстрації цього правочину, якщо інше не встановлено законом.

Statтя 1114. Державна реєстрація договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності

2. **Факт передання** виключних майнових прав інтелектуальної власності, які відповідно до цього Кодексу або іншого закону є чинними після їх державної реєстрації, підлягає державній реєстрації.

Стаття 1247. Загальні вимоги до форми заповіту

4. Заповіти, посвідчені особами, зазначеними у частині третій цієї статті, підлягають державній реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 1304. Форма спадкового договору

1. Спадковий договір укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню, а також державній реєстрації у Спадковому реєстрі в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

інше

- Стаття 577. Нотаріальне посвідчення договору застави та реєстрація застави
- 4. Моментом реєстрації застави є дата та час внесення відповідного запису до Державного реєстру обтяжень рухомого майна.
- Стаття 597⁻⁷. Обов'язкове звернення стягнення на об'єкт довірчої власності
- 1. Якщо інше не передбачено договором про встановлення довірчої власності, довірчий власник зобов'язаний звернути стягнення на об'єкт довірчої власності у разі настання однієї з таких обставин:
 - 1) державної реєстрації рішення про припинення юридичної особи - боржника за основним зобов'язанням або довірчого власника;

Чим регулюється державна реєстрація речового права?

Цивільний кодекс України

Закон «Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень»

Закон «Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень»

п. 1 ч 1 ст. 27 державна реєстрація прав, крім державної реєстрації права власності на об'єкт незавершеного будівництва, **здійснюється на підставі** укладеного в установленому законом порядку договору, предметом якого є нерухоме майно, речові права на яке підлягають державній реєстрації.

Закон «Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень»

П.1 ч.1 ст.2 державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (далі - державна реєстрація прав) - офіційне визнання і підтвердження державою фактів набуття, зміни або припинення речових прав на нерухоме майно, обтяжень таких прав шляхом внесення відповідних відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;

постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.03.2019
у справі № 911/3594/17

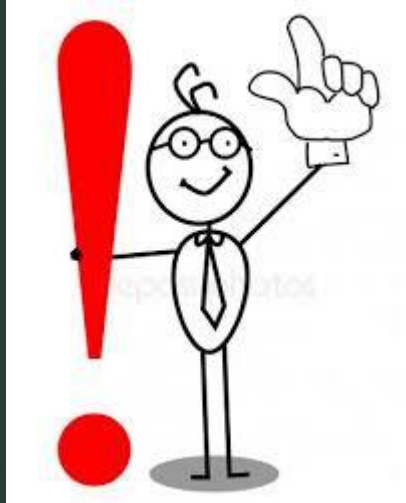
- за змістом ст.2 Закону державна реєстрація прав не є підставою набуття права власності, а є лише **засвідченням** державою вже набутого особою права власності, що унеможлиблює ототожнення факту набуття права власності з фактом його державної реєстрації.
- Отже, при дослідженні судом обставин існування в особи права власності на нерухомість необхідним є перш за все встановлення **підстави**, на якій особа набула таке право, оскільки сама по собі державна реєстрація прав не є підставою виникнення права власності, такої підстави закон не передбачає.

Призначення правового регулювання (сфера)

ЦК

Закон «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»

- Що підлягає державній реєстрації,
- Правове значення - **момент набуття права** – тобто правові наслідки державної реєстрації.
- Що таке державна реєстрація,
- Що підлягає державній реєстрації
- Процедура, механізм, вимоги до дій з державної реєстрації.

Звертає на себе увагу те, що в цих нормах законодавець визначає **момент** набуття права, пов'язуючи його з державною реєстрацією.

Так само і щодо прав ІВ

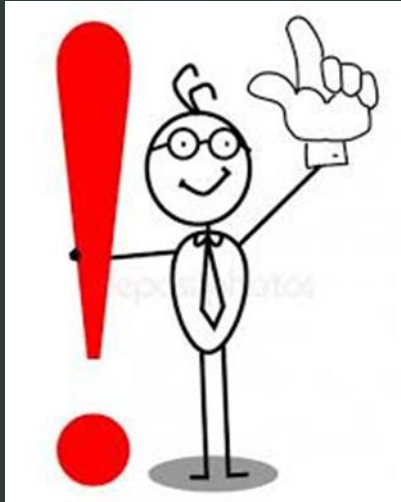
аналіз НПА дозволяє стверджувати таке

- Їх сфера регулювання різна
- В одних з них прямо вказується на момент набуття права власності, в інших - ні
- В них використовуються поняття «набуття» ПВ, «посвідчення» ПВ, «підтвердження» ПВ, «підтвердження» державної реєстрації.

Правочин набуття права

- Чи створили ці правочини правові наслідки для їх сторін, чи набув відповідач право власності на спірне майно за цими правочинами, чи були такі правочини оспорені та визнані недійсними в судовому порядку?
- При цьому ВС спирається на **презумпцію правомірності правочину** (ст. 204) та презумпцію правомірності набуття права власності (ч.2 ст. 328)

справа № 910/10987/18 постанова від 24 січня 2020 року

Презумпції стосуються підстав набуття ПВ, а не моменту його набуття. Одне інше не виключає.

Правові наслідки правочину пов'язуються не лише (не виключно) з його правомірністю, а й з іншими вимогами закону або умов самого договору

Чи повинна мати державна реєстрація як юридичний універсальне значення?

Юридичний склад:

Правочин, інша дія/дії → державна реєстрація

Функція державної реєстрації

- Засвідчує право
- Породжує право (є підставою його набуття)
- Підтверджує право

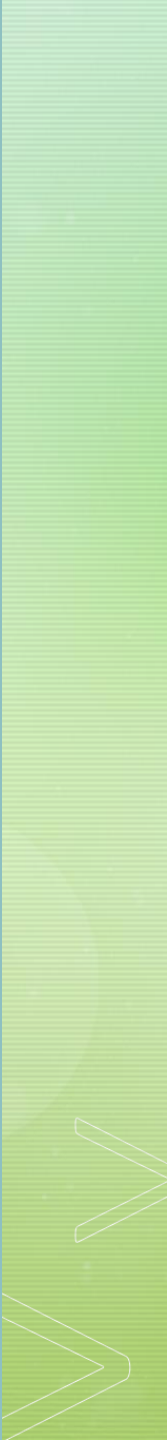
(на прикладі:

1.права спільної власності подружжя

2.набуття прав за механізмом без державної реєстрації і правочинів - спадкування)

тлумачення

- Формально-логічне
 - Системне, інтегральне
 - функціональне
-

Набуття корпоративних прав

Вихід – вхід – вступ - придбання частки за договором

Закон «Про ТОВ/ТДВ»

Ст. 21	ч.5 ст.24	Ст. 23
<p>Відчуження частки у статутному капіталі товариства іншим учасникам товариства або третім особам – взагалі не йдеться про державну реєстрацію ані такої дії, ані договору, ані чогось іншого.</p>	<p>Учасник вважається таким, що вийшов з товариства, 3 дні державної реєстрації його виходу.</p>	<p>Припинення корпоративних прав у зв'язку зі смертю. Але набуття прав з їх спадкуванням Вступ до товариства спадкоємця</p>

Ст. 23 Закону «Про ТОВ/ТДВ»

2. У разі смерті, оголошення судом безвісно відсутнім або померлим учасника - фізичної особи чи припинення учасника - юридичної особи, частка якого у статутному капіталі товариства становить менше 50 відсотків, та якщо протягом року з дня закінчення строку для прийняття спадщини, встановленого законодавством, спадкоємці (правонаступники) такого учасника не подали заяву про **вступ** до товариства відповідно до закону, товариство може **виключити** учасника з товариства.

Дякую за увагу!

